

Vorbereiding 25.4: De berg Tabor

SCHRIFTGEDEELTE

Richteren 4

THEMA

De berg Tabor

EXEGESE

Vers 1 Het is niet de eerste keer dat we in het Richterenboek lezen dat de Israëlieten deden wat kwaad was in de ogen van de HEERE (zie ook Richt. 2:11; 3:7 en 12). Het is een uiting van grove ondankbaarheid dat de Israëlieten *opnieuw* kwaad deden. Immers, na reeds twee keer 'in de hand van de vijanden te zijn verkocht' als straf op de zonde én reeds twee keer door een richter te zijn verlost van die vijanden, zou je wat anders mogen verwachten bij de Israëlieten. Wat zou het mooi geweest zijn als er had gestaan: 'En de kinderen Israëls dienden de HEERE van nu voortaan.'

Vers 2 De HEERE verkoopt Zijn volk in de hand van een buitenlandse koning. Jabin, 'koning der Kanaänieten, die te Hazor regeerde.' Hazor lag in het noorden. Jabin zal een belangrijke vorst geweest zijn in die dagen. De krijgsoverste van Jabin wordt expliciet genoemd: Sisera. Met hem zal het volk te maken krijgen.

God laat opnieuw zien de zonde niet ongestraft te willen laten. Daarbij moeten we wel voor ogen houden dat de Heere de mensenkinderen niet van harte plaagt en bedroeft (Klaagl. 3:33). Als God straft is dat met het doel om Zijn volk weer terug te winnen (vergelijk Jer. 3:13).

Vers 3 Twintig jaar lang zijn de Israëlieten met geweld onderdrukt. Kennelijk was er geen beginnen aan om tegen Jabin en Sisera in opstand te komen. De militaire macht was eenvoudigweg te groot (negenhonderd ijzeren strijdswagens).

Dat is de achtergrond waartegen we lezen: 'Toen riepen de kinderen Israëls tot den HEERE.' Daarbij moeten we opmerken dat het volk wel erg laat begon te roepen. Waarom pas na twintig jaar? Meenden ze zichzelf wel te kunnen verlossen uit de macht van Jabin? Waren ze nog te trots om op de knieën te gaan voor de HEERE? Daar zal het mee te maken hebben.

Vers 4-5 Nu wordt de aandacht verlegd naar Deborah, 'een vrouw die een profetes was'. Profeten vertelden aan de mensen wat God hen bekend wilde maken. Meestal spraken ze tegen de mensen van Gods eigen volk: het joodse volk. Soms was de boodschap voor andere volken bedoeld. Zo werd de profeet Jona naar de grote heidense stad Ninevé gestuurd om de mensen op te roepen tot bekering.

We komen niet vaak tegen dat een vrouw profeet is te midden van het volk (Deborah kan in lijn gesteld worden met de profetes Hulda, 2 Kon. 22:14, en met Mirjam, de zus van Mozes). In vers 5 wordt te kennen gegeven dat ze 'woonde onder de palmboom van Debora, tussen Rama en Bethel.' Dit 'wonen' moeten we niet letterlijk opvatten. Bedoeld is dat het de plaats

is waar ze haar functie als profetes en richter uitoefende. Verder lezen we: 'en de kinderen Israëls gingen op tot haar ten gerichte.' Het lijkt erop dat dit niet een algemene omschrijving betreft, maar een specifieke. In dat geval is bedoeld dat het volk naar aanleiding van déze (benarde) situatie van onderdrukking om het oordeel van Debora kwam vragen.

Vers 6-7 Debora wordt neergezet als een daadkrachtige vrouw. Van wat er gezegd is tijdens de ontmoeting met Debora, is ons niets overgeleverd. We lezen alleen over haar krachtige instructie aan Barak. Barak is een legeraanvoerder van de Israëlieten. De instructie die hem gegeven wordt, heeft de vorm van een retorische vraag. De vraag begint in het midden van vers 6 ('Heeft de HEERE [...]') en loopt door tot aan het slot van vers 7 ('en Ik zal hem in uw hand geven?'). Eén ding wordt volstrekt duidelijk: de verlossing komt helemaal bij God vandaan.

De instructie luidde dat Barak op de berg Thabor moest trekken en uit de stam van Naftali en van Zebulon 10.000 man moest mobiliseren. De berg Thabor komt in de Bijbel niet zo vaak voor (o.a. in Joz. 19:22; Ps. 89:13). De HEERE wilde dat ze op die berg zouden mobiliseren. De eigenlijke strijd zal plaatsvinden bij de beek Kison (zie vers 7). Ook daar zal de HEERE Zelf de hand in hebben.

Vers 8 Barak aarzelt. Hij stelt een voorwaarde: alleen als Debora met hem mee optrekt, zal hij gaan. Wat is de reden dat Barak aarzelt? Interessant is het om kennis te nemen van de Griekse vertaling (de Septuaginta) van het Oude Testament. Vers 8 is in die vertaling aangevuld met: 'Want ik weet de juiste dag niet, wanneer de boodschapper van de HEERE niet met mij gaat.' Toch pleit deze motivering Barak niet helemaal vrij. Immers, hem was duidelijk te kennen gegeven dat Sisera in zijn hand gegeven zal worden. We proeven hier dan toch een gebrek aan geloof in en vertrouwen op het woord van God.

Vers 9-10 Van enig verwijt van de zijde van Debora lezen we niets. Ze zegt heel krachtig: 'Ik zal zekerlijk met u gaan'. In de grondtaal, het Hebreeuws, staat er letterlijk 'gaande zal ik [met u] gaan'. Dit is een krachtige manier van spreken die wordt gebruikt om de zekerheid ergens van te onderstrepen.

Wél is het zo dat de eer niet voor Barak zal zijn. Het zal namelijk zo zijn dat de HEERE Sisera zal verkopen in de hand van een vrouw. De vrouwen zijn belangrijk in Richteren 4!

We moeten ons daarbij wel realiseren dat dit alles voor Barak tamelijk schaamtevol begint te worden. Oorlog voeren was een volstrekt mannelijke activiteit. Dat nu niet hij, maar een vrouw Sisera in handen krijgt, is in een cultuur waar eer een voorname plek inneemt, iets om je voor te schamen. Maar de HEERE trekt Zich daar niets van aan. Hij handelt vaak verrassend. Het gaat Hem erom dat het volk verlost wordt. Is het niet door een man, dan door een vrouw. Nadat Barak de toezegging van Debora kreeg, wordt de feitelijke mobilisatie in gang gezet (vers 9b en vers 10).

Vers 11 In dit vers wordt de verhaallijn kort onderbroken. De informatie die we in dit vers over Heber (de man van Jaël) ontvangen, voert de spanning op. Kennelijk zal het nog een belangrijk gegeven worden in het vervolg van deze geschiedenis. Uit Num. 10:29 is af te leiden dat Hobab die in vers 11 genoemd wordt, een zwager is geweest van Mozes.

Vers 12-13 In vers 7 lasen we 'En Ik zal aan de beek Kison tot u trekken Sisera [...].' En zo gebeurt het ook. Zodra deze legeroverste van koning Jabin te horen krijgt dat Barak op de berg Thabor getrokken is, komt hij in actie. En waar gaat hij heen met al het gemobiliseerde

volk? Naar de beek Kison. Die negenhonderd ijzeren strijdwagens waar de Israëlieten zo bang voor waren, worden ook in de strijd ingezet. De eerste voorbereidende oorlogsbewegingen zijn gemaakt: de partijen staan nu tegenover elkaar.

Vers 14 Debora geeft het startsein voor de strijd. Voor Barak is het van grote waarde dat Debora gekomen is. Als profetes van de HEERE, weet ze wat het juiste moment van handelen is. Mocht Barak nog twijfels gehad hebben over de goede afloop van de strijd, dan moeten ze nu toch echt weggenomen zijn. De wijze van (retorisch) spreken in vers 14 komt overeen met die van vers 6-7. Toen Debora dit gezegd had, trok Barak ook daadwerkelijk ten strijde.

Vers 15-16 Merk op dat er staat 'en de HEERE versloeg Sisera'. De macht van Sisera's leger wordt faliekant gebroken. Sisera wordt immers verslagen 'met al zijn wagens, en het ganse heirleger'. Het lijkt er op dat de Heere natuurelementen heeft gebruikt om de macht van Sisera's leger te breken (vergelijk Richt. 5:20-21). Dat de Heere zó handelt om Zijn volk te verlossen, komen we vaker tegen in de Bijbel. Denk bijvoorbeeld aan de plagen in Egypte (Ex. 7-12).

In vers 16 wordt meegedeeld dat alle soldaten van Sisera's leger omkomen. De slagkracht van Israëls leger is overrompend: '...dat er niet overbleef tot één toe.' In breder perspectief gesteld, laat dit vers zien dat er van de vijanden van God uiteindelijk niet één zal overblijven (vgl. Openb. 21:8). Dat is een aangrijpende werkelijkheid. Deze werkelijkheid moet dringen tot de vraag of we zelf een vriend of een vijand van God zijn.

Vers 17 Hoe loopt het met de machtige legeraanvoerder Sisera zelf af? Hij lijkt zijn leven te kunnen redden. Hij vluchtte 'naar de tent van Jaël, de huisvrouw van Heber'. Sisera meent daar veilig te zijn. Immers, 'er was vrede tussen Jabin, de koning van Hazor, en tussen het huis van Heber, de Keniet.'

Vers 18 Eén ding van wat de Heere had gezegd, is nog niet gerealiseerd (vers 9). In vers 18 zien wij Jaël, Sisera tegemoet lopen. Ze roept het hem al toe: 'Wijk in, mijn heer, wijk in tot mij [...]'. Sisera's leven is in zo groot gevaar dat hij ingaat op dit ongepaste verzoek om de tent van een vrouw binnen te gaan. De hoorder van deze geschiedenis weet echter heel wat meer dan Sisera op dat moment. Je zou het hem haast willen toeroepen: 'Kijk uit voor die vrouw, want ze leidt je om de tuin!'. Toch moeten we voorzichtig zijn voor zulke gevoelens van medelijden. Vergeet niet dat Sisera twintig jaar de kinderen Israëls met geweld heeft onderdrukt (vers 3).

Vers 19-20 Het lijkt voor Sisera allemaal goed af te lopen. Hij krijgt water om te drinken en een plek om uit te rusten. Jaël zal in het verzoek hebben toegestemd om voor hem op de wacht te staan en zich zo nodig te bedienen van een noodleugen.

Vers 21 Het léék goed af te lopen voor Sisera. Volstrekt onverwacht (en dat zal de ervaring zijn van hen die deze geschiedenis voor het eerst hoorden) gaat Jaël over tot een gruwelijke moordhandeling. Dán wordt het dus waar wat er in vers 9 al stond: een vrouw zal Sisera verslaan. Het zal niet verbazen dat Sisera op slag dood is. Het is een aangrijpende geschiedenis. Deze vijand werd geveld door het oordeel van God. Deze geschiedenis bevat ook de nodige ironie: 'Hij, die gedacht heeft Israël te verdelgen met zijn menigte van ijzeren wagens, wordt zélf gedood door één enkele ijzeren nagel' (Matthew Henry).

Vers 22 Opnieuw gaat Jaël de tent uit. Nu gaat ze echter Barak tegemoet. Hij is nog met zijn jacht op Sisera bezig. Dan wordt het voor Barak ook duidelijk wat het betekende toen Debora hem liet zeggen 'dat de eer uwe niet zal zijn'. Barak loopt met Jaël de tent in. Daar ziet hij de gevreesde legeraanvoerder – die Israël twee decennia met geweld onderdrukte – gedood liggen.

Zo heeft God twee vrouwen, Debora en Jaël, willen gebruiken in Zijn verlossingsplan met Israël. Het valt daarbij op dat Jaël niet eens tot het joodse volk behoorde. Het komt vaker in het Oude Testament voor dat niet-joodse vrouwen een belangrijke rol spelen in de heilsgeschiedenis van het volk. Denk aan Rachab en Ruth.

Vers 23-24 De laatste twee verzen vormen een beschouwende conclusie. In vers 23 wordt geconcludeerd dat God koning Jabin ten onder heeft gebracht 'voor het aangezicht der kinderen Israëls'. Ook deze vijand van Gods volk komt om het leven. Zo werd het letterlijk waar dat er niet één van de vijanden van Israël overbleef.

Het is goed om in herinnering te roepen dat deze volkomen verlossing een genadebewijs was van God (zie vers 1!). De volkomen verlossing van al onze vijanden vinden we ten diepte en ten laatste in de Heere Jezus Christus (1 Kor. 1:30 – 'Die ons is geworden [...] tot verlossing'). Over genade gesproken.

GELOOFSLEER

HC vraag 87	Wie God niet dient, kan Zijn Koninkrijk niet binnen gaan
HC vraag 94,95	Het eerste gebod
DL 1 art. 4	Ongeloof en geloof, toorn en heerlijkheid
DL 1 art. 5	De oorzaak van ongelooft en geloof
DL 3/4, art. 8 en 15	Roeping tot bekering
NGB art. 31	Roeping tot het ambt
Hosea 6:6	Want Ik vind vreugde in goedertierenheid en niet in offer.

GEBEDSPUNTEN

- Gebed om hulp: Bid voor mensen die in angst leven: oorlog, ruzie, ziekte, naderende dood.
- Gebed om uitkomst: Leer ons hulp te zoeken bij U. Leer ons dat wijzelf als mens, met ons verstand en met al onze plannen en met al onze economische zekerheid, en met al onze medische kennis toch zo gering zijn. U staat overal boven. U bent machtig. Bekeer ons! Vergeef ons!
- Gebed om gehoorzaamheid: leer ons om U te gehoorzamen. Om geen andere goden te dienen, maar U de belangrijkste plaats in ons leven te geven. Leer ons om U te loven en te prijzen voor Uw trouwe zorg.

PSALM- EN LIEDLIJST

Psalm 2:6,7	Vreest 's HEEREN macht en dient Zijn Majesteit
Psalm 6:2	Vergeef mij al mijn zonden
Psalm 18:2	'k Riep tot den HEER', in 't midden dier ellenden,
Psalm 32:5	Wil toch niet stug gelijk een paard weerstreven
Psalm 145:1	O God, mijn God, Gij aller vorsten Heer',
Tien geboden:2	Ik ben de HEER, uw God en Koning.

Al waren uw zonden als scharlaken
Hij die rustig en stil

INTRODUCTIE OP DE VERTELLING

Plak of schrijf hier de intro.

Wat valt je op aan deze foto?

Geen auto's, geen mensen.

Hier zien jullie de stille, afgesloten stad Wuhan. Weet je nog, dat het besmettelijke Coronavirus er voor zorgde dat mensen in quarantaine moesten? In China werd de hele miljoenenstad afgesloten. Denk je eens in: stille wegen, verlaten straten, lege schappen in de supermarkt. En dat allemaal uit angst voor het virus.

In de tijd van onze vertelling ziet het er in Israël ook een beetje zo uit. Nee, natuurlijk hadden ze nog geen asfaltwegen, betonnen bruggen en zulk soort gebouwen. Maar het is wel stil op de wegen. De dorpen liggen er verlaten en uitgestorven bij. De dorpsbewoners zijn gevluht naar de sterke ommuurde steden. Het openbare leven ligt stil. Waarom? Uit angst. Angst voor een roofoverval, voor plunderende benden.

Hoe is dat zo gekomen? Heeft Israël geen koning, richter of God die voor hen zorgt?